

Пшениците на древността - Спелта

Автор(и): Растителна защита

Дата: 17.11.2014

Спелта – *Tr. spelta* L. Притежава много добре развита коренова система . Стъблото е здраво и не е склонно към полягане. Класът е дълъг с четириъгълна форма и рехава структура. Класчетата се отделят едно от друго, но зърната са напълно обвити от класовите плеви.

Единодушното мнение на повечето изследователи е, че спелтата добре понася студа и е устойчиво на зимата растение. При наличие на достатъчна влажност покълнва при 1-2 градуса С, а при 2-4 градуса С е способна за развитие. Поникналите млади растения лесно презимуват даже при минус 15-20 градуса С. Пшеницата спелта е чувствителна към брашнестата мана, а също и към кафявата и жълтата ръжда.

В сравнение с обикновената зимна пшеница *Tr. aestivum* спелтата е по-взискателна към валежите, като по-трудно понася сушата. При изобилни валежи и силно слънчево греење бързо се развива и става клонеста. Преди да започне вегетацията понася по-продължително време стоенето под вода, което обуславя толерантността ѝ към изкисване. Затова пшеницата спелта е особено подходяща за тези региони на страната, където ежегодно се наблюдава заблатяване и образуване на водни огледала, в които растенията загиват.

Спелтата не е особено претенциозна към различните почвени типове. Способна е да се приспособява към слабите планински почви и дава реколта дори на киселите и засолени почви.

В периода на оплождането спелтата активно реагира към наличието на мед (Cu) в почвата, респективно към недостатъчното му количество, понеже то влияе позитивно в този цикъл на развитие върху протичането на биохимичните процеси. Причината за избелелите класове, които ежегодно се наблюдават при зърнените култури следва да се търси в липсата на Cu. Ако почвата съдържа 2-4 ppm количеството мед е недостатъчно. Количеството на медното съдържание в почвата трябва да бъде поне 6 – 10 ppm.

В продължение на 2 години екостопанството „Дунав“ ООД – Видин отглеждаше на около 2000 декара пшеница спелта със съдействието на германска фирма. Реализиран бе добив около 100 - 150 кг/дка без прилагане на никакво торене. Не бяха използвани също хербициди, фунгициди и инсектициди.

Освен сортовете обикновена и твърда пшеница съществуват и други житни култури като тритикале, ръж, ечемик, овес, които притежават доказани предимства пред лемеца и спелтата - култури на отминалото екстензивно земеделие. Но като се имат пред вид получените производствени резултати през последните години и големият интерес на редица земеделски стопани и арендатори към лемеца и спелтата, тези култури биха могли да се засяват на ограничени площи. Вътрешният пазар за тях е ограничен, но ако се развият международните пазари и се увеличи търсенето им, няма причини да не се разширят площите до 25–50 хил. декара.

Погрешно е да се смята, че с лемеца и спелтата ще бъдат решени проблемите за повишаване производството и подобряване качеството на хлябното и фуражното зърно. Тяхната основна и важна роля е преди всичко за селекционно-генетични цели. Предимството си остава на зимната обикновена и твърда пшеница, на тритикалето, ръжта, ечемика. Но стопаните, които проявяват определен интерес към лемеца и спелтата, могат да се насочат към тяхното отглеждане, като се съобразят с икономическите си интереси и нуждата от използването на такова зърно в хранителния баланс на страната. И не на последно място - с включването на тези култури в производството се създават условия за разширяване асортимента на екологичните продукти.